

Оригинални научни рад
удк: 378.147.:811'243(497.11)
doi: 10.5937/zrffp53-41006

ЈЕЗИК ДИСКУСИОНИХ ФОРУМА НА РЕЛАЦИЈАМА СТУДЕНТ–СТУДЕНТ И СТУДЕНТ–САДРЖАЈ

Весна В. БУЛАТОВИЋ¹
Весна Ж. БОГДАНОВИЋ²
Драгана М. ГАК³
Универзитет у Новом Саду
Факултет техничких наука

¹ vesna.bulatovic@uns.ac.rs

² vesna241@uns.ac.rs

³ dgak@uns.ac.rs

Рад примљен: 5. 11. 2022.

Рад прихваћен: 4. 12. 2023.

ЈЕЗИК ДИСКУСИОНИХ ФОРУМА НА РЕЛАЦИЈАМА СТУДЕНТ–СТУДЕНТ И СТУДЕНТ–САДРЖАЈ

Кључне речи:

дискусиони
форуми;
релација
студент–студент;
релација
студент–садржај;
употреба личних
облика;
номинализација;
сложеност
реченичне
структуре.

Сажетак. Дискусиони форуми, као облик асинхроне комуникације, представљају помоћни облик наставе који помаже студентима да буду укључени у дискусију на задату тему, без обзира на њихове обавезе, ниво знања страног језика или инхибиције приликом изражавања на страном језику. Циљ рада је анализирати две релације у асинхроној комуникацији: студент–студент (интерперсонални регистар) и студент–садржај (предметни регистар), као и језичке карактеристике дискусионих форума (медијумски регистар). У раду ће се анализирати учесталост употребе личних облика (прво и друго лице једнине и множине), краћих облика помоћних глагола и негације, пасива, номинализације, као и сложеност реченичне структуре у дискусионим форумима насталим у току наставе енглеског језика струке, из области рачунарства, на Факултету техничких наука у Новом Саду. Такође, анализа ће бити допуњена анализом емотикона и скраћеница, будући да они чине неизоставни део језика интернета. Сви елементи били су присутни у два анализирана корпуса, али са значајним разликама у фреквенцији. У корпусу у релацији студент–студент примећена је већа употреба личних облика, већи степен интерактивности у тексту, велика заступљеност краћих облика помоћних глагола и негације, једноставнија реченична структура, као и већа употреба скраћеница и емотикона, чиме се може закључити да је анализирани корпус у релацији студент–студент сличнији усменом дискурсу, односно да има карактеристике свакодневног говора. У корпусу у релацији студент–садржај, с друге стране, утврђено је да су реченице дуже и компликованије, са великим бројем номинализација, мањим бројем личних облика, док је употреба пасива веома честа, што указује на фокусираност на текст, али и дистанцираност од садржаја и предмета комуникације, чиме је анализирани корпус у релацији студент–садржај сличнији писаном дискурсу, односно научном тексту. На крају, рад закључује да језик дискусионих форума заиста зависи од самог контекста у којем се одвија комуникација.

Увод

Компјутерски посредована комуникација у наставном процесу је комуникација која се одвија помоћу компјутерске технологије. Реализује се „на граници комуникације и мишљења” (Ristanović, 2004, стр. 524) и може се рећи да представља својеврсну комбинацију усменог говора и писаног текста. Мур (Moore, 1989) ставља студента у центар овог процеса и наводи три типа комуникационих релација: 1) студент–студент; 2) студент–наставник; 3) студент–садржај. Компјутерски посредована комуникација независна је и од времена и од простора, те стога може бити синхрона и асинхрона (Crystal, 2001). У асинхроној комуникацији корисници не морају истовремено да користе рачунар како би примали и слали поруке, за разлику од синхроне, у којој се подразумева истовремена комуникација. Асинхрона комуникација омогућава учесницима да прочитају поруку и размисле пре него што напишу одговор, без притиска саговорника (Crystal, 2001). Ова врста комуникације може се обављати кроз дискусионе форуме, електронску пошту, дискусионе групе (енгл. *newsgroups*) и сл. Уколико се добро организује, асинхрона дискусија на форумима може бити ефикасна као и дискусија током стандардног часа. Штавише, ова врста дискусије је много ефикаснија за студенте који имају проблем са изражавањем на страном језику, јер сви студенти из групе могу да буду укључени у дискусију на задату тему, без обзира на њихове обавезе и време приступа (Lam, 2004; Simpson, 2005). Асинхрона комуникација умногоме је слична писаном дискурсу, будући да учесници имају довољно времена да размисле о чему ће писати на дискусионом форуму (Crystal, 2001; Johnson, 2006; Kurek & Hauck, 2014; Lee-Baldwin, 2005). Уколико пишу о стручној теми, учесници у комуникацији често користе сложене реченичне структуре, пасив и номинализацију (Biber, 1984, стр. 17). Насупрот томе, уколико се студенти обраћају један другоме и исказују свој лични став, асинхрона комуникација тад има карактеристике говорног дискурса. Тада су у употреби просте реченице, прво и друго лице једнине и множине, актив и скраћенице (Biber, 1984, стр. 17).

У раду ће бити представљен језик дискусионих форума на релацијама студент–студент и студент–садржај. Након уводног дела и теоријског оквира, најпре ће бити речи о методологији и корпусу истраживања. Резултати анализе биће навођени по следећим категоријама: пасив, номинализација, лични облици, краћи облици помоћних глагола и негације, као и сложеност реченичне структуре. Пре самог закључка, резултати ће бити упоређени са сличним истраживањима.

Теоријски оквир истраживања

Рад ће се фокусирати на анализу регистра⁴ дискусионих форума коришћених у настави енглеског језика струке на Факултету техничких наука у Новом Саду. Регистри имају три димензије, и то: а) предметни регистар, који је одређен тематиком комуникације; б) интерперсонални регистар, који је условљен односом између учесника комуникације; в) медијумски регистар, који зависи од медијума у коме се обавља комуникација (Prčić, 1997, стр. 66). За анализу корпуса у овом раду битне су све три димензије, будући да ће се анализирати две релације у асинхроној комуникацији: студент–студент (интерперсонални регистар) и студент–садржај (предметни регистар), као и језичке карактеристике дискусионих форума (медијумски регистар). Бајбер наводи да анализа регистра има три основна аспекта: а) ситуација у којој се регистар користи; б) језичке карактеристике датог регистра; в) функционалне или конвенционалне везе између језичких и ситуацијских карактеристика (Biber, 1995, стр. 10).

Језик комуникације зависи од саме ситуације у којој се она одвија (Biber, 1995). Говорни дискурс је уско везан за контекст, док у писаном дискурсу писац губи непосредност комуникације и мора да предвиди могуће проблеме и да да додатна објашњења (Tannen, 1985). Кристал (Crystal, 2001) сликовито наводи да у дискусионим форумима учесници разговарају (енгл. *chat*) а не пишу. Компјутерски посредована комуникација доводи до стварања нове врсте писаног текста који садржи и елементе говора. Овај облик комуникације Кристал назива *Netspeak* (Crystal, 2001). Он га дефинише као „језик који није идентичан ни писаном а ни усменом дискурсу, већ селективно и адаптивно показује карактеристике и једног и другог” (Crystal, 2001, стр. 238). Неке од карактеристика овог новог језика су употреба скраћеница (*LOL – laugh out loud*), употреба емотикона (:0, XD, ☺, ☹), хомофона (*RU – are you, CU – see you*), ономатопеје (*hahahaha*), затим употреба великих слова и интерпункције са циљем наглашавања исказа (*PLEASE!!!*).

⁴ Регистри су језички варијетети који зависе од ситуационих контекста, учесника у комуникацији и саме улоге језика у комуникацији (Halliday, 1974, стр. 31).

Досадашње студије које су анализирале разлике између говорног и писаног дискурса показале су да разлике постоје у језичким особинама регистра (Aleksić-Maslac, Bulatović, Biočina, 2019; Biber et al., 1999; Radić-Vojanić, 2007; Tannen, 1985). Бајбер и др. (Biber et al., 1999) пореде заступљеност личних заменица првог и другог лица једнине и множине у усменом дискурсу и њихову присутност у академском писању и наводе да су ове личне заменице ретке, за разлику од усменог дискурса, где је њихова раширеност велика. Личне заменице су, такође, веома заступљене у настави, и то у усменом дискурсу током предавања као резултат интерактивности (Biber, Conrad, Cortes, 2004). Насупрот томе, употреба трећег лица једнине или множине много је чешћа у академском писању, као и употреба пасива и номинализације, будући да се од аутора очекује одређена дистанцираност (Biber et al., 1999). Такође, реченице су сложеније у писаном дискурсу, будући да писци имају више времена за размишљање и писање од учесника у усменој комуникацији (Kurek & Hauck, 2014).

Методологија

Рад креће од Бајберове (Biber, 1984) анализе усменог и писаног дискурса. Бајбер упоређује четири жанра: научне текстове, књижевна дела, панел-дискусије и свакодневну конверзацију на основу употребе пасива, номинализације, личних облика, краћих облика помоћних глагола и негације, као и реченичне структуре (Biber, 1984, стр. 17). За разлику од Бајбера, анализа је допуњена и анализом емотикона и скраћеница, будући да они чине неизоставни део језика интернета (Bogdanović i Bulatović, 2020; Bogdanović i Bulatović, 2021). Најпре је квантитативном анализом утврђена разлика међу регистрима на основу учесталости анализираних језичких особина, а затим се квалитативном анализом интерпретирају резултати.

Предмет истраживања овог рада је анализа асинхроне комуникације на дискусионим форумима с нагласком на разликама и сличностима у комуникацији у зависности од релације (студент–студент или студент–садржај). Трећа релација студент–наставник није анализирана, будући да је наставник имао само улогу модератора на дискусионом форуму. У складу с постављеним предметом истраживања, дефинисани су следећи истраживачки циљеви:

1. Анализирати разлике и сличности у комуникацији на дискусионим форумима у зависности од релације (студент–студент или студент–садржај);
2. Утврдити да ли комуникација на форуму у релацији студент–садржај има карактеристике писаног текста, тј. научног текста, а усменог говора, тј. свакодневног говора, у релацији студент–студент.

Корпус исџраживања

Анализа дискурса у овом раду започиње анализом дискусионих форума насталих на часовима енглеског језика струке у току зимског семестра 2019. године. Дискусиони форуми коришћени су у настави са циљем да се унапреде вештине писања и читања, вештине аргументације и критичког мишљења. Ови форуми налазили су се на факултетској платформи Мудл (енгл. *Moodle*) и били су отворени само за студенте прве године Софтверског инжењерства и информационих технологија на Факултету техничких наука у Новом Саду. У истраживању је учествовало укупно 80 студената, који су редовно слушали енглески језик струке и који су учествовали у писању објава на форумима. Сви студенти претходно су учили енглески језик у основној и средњој школи, а курс на Факултету био је ниво Б1 према Заједничком европском референтном оквиру за језике (енгл. *CEFR*). Анализирано је 306 објава на 14 дискусионих форума из области рачунарства писаних на енглеском језику. Укупно је анализирано 27.845 речи. Корпус је подељен на два дела:

1) корпус са релацијом студент–студент. Анализирано је 15.405 речи у 188 објава на дискусионим форумима; овај корпус ће бити обележен словом S (енгл. *student*) у овом раду и бројевима од 1 до 188;

2) корпус са релацијом студент–садржај. Анализирано је 12.404 речи у 118 објава на дискусионим форумима; овај корпус ће бити обележен словом C (енгл. *content*) у овом раду и бројевима од 1 до 118.

Резултати исџраживања

У овом поглављу биће представљени резултати истраживања. Најпре ће бити описана употреба пасива у студентским објавама, а затим ће бити представљени резултати анализе употребе номинализације, личних облика и краћих облика помоћних глагола и негације. Напослетку ће бити приказани резултати анализе сложености реченичке структуре у студентским објавама у зависности од релације (студент–студент или студент–садржај) и резултати употребе емотикона и скраћеница. Као што је већ наведено у претходном поглављу, истраживање креће од Бајберове анализе усменог и писаног дискурса и допуњено је анализом употребе емотикона и скраћеница у студентским објавама.

Резултати истраживања приказани су у табелама 1 и 2. Будући да анализирани корпуси нису исте дужине, резултати ће бити представљени у процентима ради лакшег поређења. Процент не представљају проценат појаве речи него проценат појављивања свих анализираних елемената, који могу бити и изрази и целе реченице.

Табела 1. Анализа дискурса у дискусионим форумима групе S (S1–S188)

Бр.	Анализирани елементи	Број	%
1.	Употреба пасива	77	0,49%
2.	Употреба номинализације	78	0,51%
3.	Лични облици	885	5,74%
4.	Краћи облици помоћних глагола и негације	294	1,91%

На основу резултата анализираниог корпуса S, из Табеле 1 може се видети да су студенти највише користили личне облике и краће облике помоћних глагола и негације, што указује на већу сличност анализираниог корпуса S свакодневном говору (Viber, 1984, стр. 17). Лични облици били су најчешћа форма у анализираниом корпусу као резултат веће интерактивности међу студентима (Viber et al., 2004). Прво лице једнине је најзаступљеније, и то са 36,95%, а квантитативно мало мање коришћено је друго лице једнине са 24,86%. На трећем месту по заступљености је прво лице множине са 16,72%. Сви остали лични облици заступљени су са 21,47%.

Табела 2. Анализа дискурса у дискусионим форумима групе C (C1–C118)

Бр.	Анализирани елементи	Број	%
1.	Употреба пасива	218	1,75%
2.	Употреба номинализације	308	2,48%
3.	Лични облици	172	1,38%
4.	Краћи облици помоћних глагола и негације	64	0,51%

Уколико резултате из Табеле 2 упоредимо са резултатима из Табеле 1, видимо да су студенти у анализираниом корпусу C чешће користили пасив и номинализацију, што указује на већу сличност анализираниог корпуса C са научним текстовима, тј. са писаним дискурсом (Viber, 1984, стр. 17). Мањи број личних облика и краћих облика помоћних глагола и негације, а већа употреба пасива и номинализације у анализираниом корпусу C, може се објаснити дистанцираношћу студената од текста и предмета комуникације (Viber et al., 1999). За разлику од корпуса S, у корпусу C квантитативно најзаступљенији лични облик је друго лице једнине са 44,77%. На другом месту по заступљености је прво лице множине са 19,77%, а прво лице једнине је тек на трећем месту по заступљености са 13,37%, што указује на ређе изражавање сопствених ставова, мишљења и осећања. Остали лични облици заступљени су са 21,69%.

Дискусија по категоријама

У наставку рада резултати истраживања ће бити квалитативно анализирани, уз примере⁵ из радова, а са циљем указивања на начине и разлоге због којих су студенти користили анализирани елементе дискурса.

ПАСИВ

Употреба пасива је много чешћа у академском писању него у свакодневном говору, будући да се од аутора очекује одређена дистанцираност од теме. Пасив умањује важност субјекта и наглашава објекат. У анализираном корпусу С пасив је заступљенији, што је и разумљиво, будући да су учесници у комуникацији коментарисали стручне теме (1, 2) и самим тим лична умешаност учесника у комуникацији је мања него у анализираном корпусу S, где су учесници износили своје ставове и размењивали искуства (3).

(1) *It is a common misconception that a software engineer is not required to be acquainted with the aspects of computer architecture.* (C27)

(2) *Virtual reality is used as a training aid in many sports such as golf, athletics, skiing, cycling etc.* (C66)

(3) *And as we all know, some I/O devices are necessary while others can be used for a lot of things that can make our lives enjoyable.* (S34)

У академском писању писац не жели да наглашава вршиоца радње већ саму тему и тиме писању даје објективан тон, наглашавајући најважније догађаје на почетку реченице (4).

(4) *Microsoft Windows was first released in 1985, as an operating environment running on top of MS-DOS, which was the standard operating system shipped on most Intel architecture personal computers at the time.* (C49)

У примеру под бројем (4), аутор се фокусирао на најважније догађаје употребљавајући пасив, чиме се дистанцирао од теме. Променом пасива у актив променио би се и сам тон ових реченица и умањили би се дистанцираност и објективност (5).

(5) *They first released Microsoft Windows in 1985, as an operating environment running on top of MS-DOS, which was the standard operating system shipped on most Intel architecture personal computers at the time.* (C49)

У анализираном корпусу S пасив је мање заступљен и самим тим тон ових реченица је субјективнији, фокусиран на особу која врши радњу и сличнији свакодневном говору (6).

⁵ Примери су преписани у оригиналу. Аутори рада нису кориговали граматичке или правописне грешке.

(6) *I bought a better cooling system with 2 fans, but it doesn't help much.* (S48)

У свакодневном говору, како је већ наведено, пасив је знатно мање заступљен, најчешћи изрази су *can't be bothered, be done, be finished, be concerned* и пасивна конструкција са *get* (Biber, Conrad, Leech, 2002). У анализираном корпусу S, пасивна конструкција са глаголом *get* употребљена је 10 пута, тј. 12,99% (7).

(7) *You can even get locked out from your own account.* (S122)

НОМИНАЛИЗАЦИЈА

Номинализација је деривативни процес у коме именице настају од глагола и придева и веома је честа у научним текстовима (Biber, 1984, стр. 17). Номинализација настаје конверзијом (*to visit – a visit*) и суфиксацијом (*to develop – development*). У енглеском језику је веома честа појава творбе именица од глаголске фразе, која се састоји од глагола и објекта нпр. *drive a truck – truck driving* (Comrie & Thompson, 2007, стр. 335). У анализираном корпусу С, номинализација је знатно заступљенија, што указује на већу сличност корпуса са научним текстовима, односно са писаним дискурсом (Biber et al., 1999). Употребом глаголске именице обично се прикрива вршилац радње (8), тј. избегава се именовање агенса (Klikovac, 2008, стр. 54).

(8) *Although software engineering and computer science are two different subjects that should not be confused, it is of paramount importance for a software engineer to be capable of understanding fundamental principles of computer scienc...* (C27)

У примеру (9) види се да честа употреба номинализације даје дискурсу формалан и апстрактан тон.

(9) *Unlike simple programming software engineering is used for larger and more complex software systems used in various industries. Software engineering often does involve code writing, but this is the only one stage in the process. Students who want to focus on software engineering are expected to gain knowledge from various subject areas including computer programming, algorithms, web development, design patterns, human-computer interaction...* (C117)

ЛИЧНИ ОБЛИЦИ

На основу резултата анализираног корпуса уочава се да студенти више користе личне облике у корпусу S, што указује на њихову већу упућеност на себе и остале учеснике у комуникацији. Као што је већ наведено, личне заменице првог и другог лица јединине и множине ретке су у академском

писању, за разлику од усменог дискурса, у ком је њихова заступљеност велика. Радич-Бојанић (2007, стр. 66) истиче да је употреба личних облика један од најбољих начина да се утврди дистанцираност аутора од теме и предмета комуникације. Учесници у комуникацији користили су прво лице једнине искључиво како би износили своје мишљење и ставове и како би упућивали на себе (10, 11, 12). У анализираном корпусу S, уочена је, такође, већа употреба глагола мишљења (10, 11, 12), што је и разумљиво, с обзиром на то да су учесници у комуникацији износили своје ставове. Глагол *think* употребљен је 102 пута, глагол *agree* 59 пута, а глагол *see* 43 пута у анализираном корпусу S. Насупрот томе, у анализираном корпусу C, глагол *think* употребљен је 33 пута, глагол *see* 8 пута, а глагол *agree* само 3 пута, што указује на ауторову већу дистанцираност од теме. Бајбер и др. (Biber et al., 2002) дају листу од 12 најчешћих глагола који су карактеристични за усмени дискурс, међу којима су *think* и *see*.

(10) *I completely agree with you.* (S22)

(11) *I think that Elon Musk is a very optimistic man.* (S148)

(12) *I don't know if making a website is hard or not since I've never tried it, but it seems very interesting.* (S173)

Друго лице једнине користи се приликом обраћања саговорнику, те је стога веома заступљено у корпусу S (13, 14). У корпусу C друго лице једнине коришћено је најчешће у уопштеним изјавама (15).

(13) *I agree with you.* (S175)

(14) *So, that little story that you wrote can be told in one sentence...* (S16)

(15) *On the other hand, wireless devices enable you to use them even if you aren't in the vicinity of your computer or laptop.* (C18)

У анализираном корпусу, прво лице множине употребљавано је најчешће када су учесници у комуникацији износили уопштене изјаве (16) и у нешто мањој мери када су у комуникацију укључивали све учеснике (17).

(16) *We live in a world surrounded by different sounds.* (C2)

(17) *As this is a discussion forum, I feel like we should all stray from pointlessly writing the theoretic part of what Internet is over and over again, but to each their own.* (S81)

У анализираном корпусу друго лице множине се ретко користи, будући да се учесници у комуникацији најчешће обраћају директно особи која је нешто објавила на дискусионом форуму а не целој групи (18).

(18) *Did you know that approximately 9 Million adults in Britain and like one-third of Italians have never used the Internet.* (S102)

КРАЋИ ОБЛИЦИ ПОМОЋНИХ ГЛАГОЛА И НЕГАЦИЈЕ

Апостроф се користи као средство скраћивања помоћних глагола и негације, тј. употребљава се на месту где је изостављено слово (19).

(19) *Personally I wouldn't like to live in a world without them.* (S3)

На основу резултата анализираниог корпуса, може се видети да студенти чешће користе краће облике у корпусу S, што упућује на то да више имитирају свакодневни говор изостављајући слова у писању. Краћи облици помоћних глагола и негације одлика су свакодневног говора и веома су ретки у научним текстовима (Biber, 1984). У примеру (20) аутор користи сложенију реченичну структуру, пасив (*were discounted*), пуни облик помоћног глагола (*did not*) и вокабулар карактеристичан за писани дискурс (*despite, appeal, provide*). Међутим, у примеру (21) аутор је непосреднији; износи своје мишљење (*I agree, it doesn't matter*), обраћа се осталим учесницима у комуникацији (*I agree with Milica*), користи актив, краћи облик негације (*doesn't*) и глаголе мишљења (*agree*) карактеристичне за усмени дискурс. Овакав начин писања даје неформалан и опуштен тон комуникацији.

(20) *Despite a certain appeal, these mouses were discounted a long time ago because they did not provide sufficient resolution.* (C5)

(21) *I agree with Milica, it doesn't matter whether it is mouse, mice or mouses.* (S13)

Поред употребе краћих облика помоћних глагола и негације, учесници у дискусионим форумима користе скраћенице и емотиконе (22, 23), са циљем постизања што опуштеније комуникације. У анализираниом корпусу S, употреба емотикона и скраћеница је знатно већа него у анализираниом корпусу C, што указује на већу сличност корпуса S усменом дискурсу. Најчешће употребљене скраћенице су оне настале акронимизацијом, тј. задржавањем почетног слова сваке речи (23), нпр. *I/O* (*Input/Output*), *PC* (*personal computer*), *CPU* (*Central Processing Unit*), итд.

(22) *There you go. It's that easy ;)* (S15)

(23) *For me I/O devices are important part of PC, they are needed as much as CPU or any other part that makes our computer runnable.* (S38)

Поред скраћеница, емотикони су коришћени као средство за постизање што непосредније и опуштеније комуникације (24, 25). Емотикони су сличице настале од знакова интерпункције, слова и бројева којима пошљалац исказује своја осећања, ставове и емоције према примаоцу поруке, теми или самом себи (Radić, 2000, стр. 103). У анализираниом корпусу S, емотикони су употребљени 19 пута, а у корпусу C само 2 пута, што

указује на већу дистанцираност аутора од теме и предмета комуникације. Најчешће употребљени емотикони у анализираном корпусу су насмејано лице :), :D и лице које намигује ;) (22, 24, 25).

(24) *All that stuff about pharmaceutical mafia, new world order, and now this :) And it all makes so much sense :D* (S46)

(25) *That's all I had to say. :) Buy.* (S119)

СЛОЖЕНОСТ РЕЧЕНИЧНЕ СТРУКТУРЕ

У писаном дискурсу реченична структура је сложенија, будући да писци имају више времена за размишљање и писање од учесника у усменој комуникацији (Kurek & Nauck, 2014). Реченице су дуже и комплексније, за разлику од усменог дискурса, у ком учесници у комуникацији имају знатно мање времена за размишљање, те су и реченице много краће и једноставније.

У анализираном корпусу С, учесници у комуникацији написали су 118 објава и укупно 12.440 речи, што је 105,42 речи по објави. Такође, у корпусу С написане су 582 реченице, што је у просеку 21,37 речи по реченици. Насупрот томе, у корпусу S, учесници у комуникацији написали су 188 објава и укупно 15.405 речи, што је укупно 81,94 речи по објави. Написано је 989 реченица, тј. укупно 15,58 речи по реченици. Уочена разлика указује на то да су аутори објава у анализираном корпусу С више размишљали о томе шта ће написати на задату тему. Примећено је, такође, веће присуство дискурских маркера (*however, on the other hand*) и вокабулара карактеристичног за академско писање у анализираном корпусу С (26, 27), за разлику од корпуса S, у ком је комуникација била много непосреднија и опуштенија (29–31).

(26) *However, although the Germans would have lost the war regardless, both the design of the machine and the way that it was cracked foreshadowed major changes in the field of cryptology, including increased automation and the importance of mathematics.* (C107)

(27) *On the other hand, wireless devices enable you to use them if you aren't in vicinity of your computer or laptop.* (C18)

(28) *These processes include learning (the acquisition of information and rules for using the information), reasoning (using the rules to reach approximate or definite conclusions), and self-correction.* (C76)

(29) *I think that Enigma was powerful invention.* (S180)

(30) *I am personally fan of the USB because of its universality :D* (S43)

(31) *I don't know if making a website is hard or not since I've never tried it, but it seems very interesting* (S173)

У примерима из анализираног корпуса С (26–28), аутори су користили дискурсне маркере *however* и *on the other hand*, који се често употребљавају

у академском писању (Biber et al., 2002, стр. 393), као и вокабулар карактеристичан за писани дискурс (*foreshadowed major changes, including increased automation, devices, enable, in vicinity of, acquisition of, to reach conclusions...*). Реченице су комплексније и дуже (26, 28), вршилац радње није наведен, коришћени су пасив (*it was cracked*) и номинализација (*learning, acquisition, using reasoning, self-correction*), док је лична заменица за друго лице једнине (*you*) употребљена уопштено, тј. аутор се не обраћа никоме директно. Насупрот томе, у примерима (29–31), реченична структура је једноставнија, реченице су краће, тон реченица је непосреднији, употреба емотикона (:D) и краћих облика помоћних глагола и негације је присутна (*I don't know, I've never tried it*). Затим, у датим примерима аутори исказују своје ставове и мишљење (*I think, I am personally fan of, I don't know, I've never tried it*); лична умешаност учесника у комуникацији је већа, а вокабулар је карактеристичан за усмени дискурс (*I think, I am a fan of, I don't know, I've never tried it, it seems very interesting*).

На крају се мора истаћи да се у појединим објавама у анализираном корпусу није могла направити одмах јасна подела и да се одређене објаве нису могле сврстати у једну од две категорије. Ниједна подела не успева да обухвати комплексност језика дискусионих форума и интернета у целини, као ни смештање унутар граница писаног или усменог дискурса. Стога је, у таквим случајевима, било неопходно одредити доминантне карактеристике те објаве и сврстати је у једну од две категорије.

Поређење резултата са сличним истраживањима

У целини гледано, резултати из овог истраживања не разликују се много од резултата досадашњих сличних истраживања, иако их нема много у односу на контекст у оквиру којег се одвија комуникација. Алексић-Маслац и др. (Aleksić-Maslac, Vasić, Darrer, 2010) анализирају употребу хрватског језика у дискусионим форумима у релацији студент–професор и студент–студент и истичу чињеницу да употреба језика зависи од ситуације у којој се одвија комуникација. Даље наводе да студенти употребљавају формални хрватски језик, сличан писаном дискурсу, када се обраћају професорима, а да у међусобној комуникацији користе опуштенији, непосреднији језик, сличнији усменом дискурсу. Бајбер, такође, наводи да језик комуникације зависи од саме ситуације у којој се она одвија (Biber, 1995). Асинхрони дискусионии форуми посебно су интересантни за истраживања, јер, иако слични писаном дискурсу (аутор има времена да размисли пре него што пошаље поруку), имају истовремено и карактеристике усменог дискурса (Herring, 2001). Скогс (Skogs, 2014) анализира употребу асинхроних дискусионих форума у настави и наводи да објаве имају карактеристике академског писања, али са већим присуством личних облика за прво и

друго лице једнине. Међу три најчешће употребљена глагола са личном заменицом за прво лице једнине су *think* и *agree* (Skogs, 2014, стр. 66), што је утврђено и у овом раду. Радић-Бојанић (2007) анализира особине дискурса синхроних електронских ћаскаоница на српском и енглеском језику. Анализиране су лексика, граматика, писање и прагматика. У оквиру граматичке анализе, Радић-Бојанић (2007) наводи да су најзаступљенији лични облици за прво и друго лице једнине, да су реченице просте, да је веома честа употреба скраћивања помоћних глагола и негације, а да је употреба пасива ретка. Хаџиахметовић, Џанић, Павловић, Јахић и Ханић (2016) истичу употребу емотикона, скраћеница и краћих облика помоћних глагола и негације у резултатима свог истраживања.

Може се закључити да је језик дискусионих форума интересантан за квантитативна и квалитативна истраживања језика. На основу резултата могуће је дати јасну слику регистра дискусионих форума, њихову евентуалну употребу у настави језика струке, као и елементе који заслужују посебну пажњу у настави и у неким будућим истраживањима.

Закључак

Квантитативна и квалитативна анализа у овом раду имала је за циљ да утврди особине језика дискусионих форума у зависности од релације (студент–садржај и студент–студент) и да понуди опис регистра те комуникације. Корпус је анализиран према Бајберовој (Biber, 1984) анализи усменог и писаног дискурса. Анализирана је употреба личних облика за прво и друго лице једнине и множине, краћих облика помоћних глагола и негације, пасива и номинализације, као и реченична структура. Анализа је допуњена и анализом емотикона и скраћеница. Резултати показују да су сви анализирани елементи били присутни у оба корпуса (S и C). Међутим, утврђено је да постоје значајне разлике у њиховом интензитету. У анализираним корпусу S примећена је већа употреба личних облика и велика заступљеност краћих облика помоћних глагола и негације. Реченична структура је била једноставнија, реченице краће, а тон непосреднији и опуштенији. Анализом корпуса S је, такође, установљена већа употреба скраћеница и емотикона, што опет говори у прилог томе да је анализирани корпус S сличнији усменом дискурсу. У корпусу C, с друге стране, утврђено је да су реченице дуже и компликованије, са великим бројем номинализација, а мањим бројем личних облика. Употреба пасива је, такође, веома честа.

На крају можемо закључити да језик дискусионих форума заиста зависи од самог контекста у којем се одвија комуникација и да је *Netspeak* заиста „језик који селективно и адаптивно показује карактеристике и усменог и писаног дискурса” (Crystal, 2001, стр. 238).

Иако је анализиран корпус релативно мали за доношење неких конкретних закључака, може представљати добру основу за даља истраживања ове области.

Литература

- Aleksić-Maslac, K., Vasić, D., Darrer, J. P. (2010). Analysis of Particular Netspeak Elements in Closed Discussion Within the Information and Communication Technologies Course. *WSEAS Transactions on Information Science and Applications*, 7(9), 134–139.
- Aleksić-Maslac, K., Bulatović, V., Biočina, Z. (2019). Netspeak in Asynchronous Student-Student Discussion among Different Faculty, Gender and Language Groups. *IEEE Frontiers in Education Conference FIE*, 1–6. Covington, KY, USA.
- Biber, D. (1984). *Variations across Speech and Writing*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Biber, D. (1995). *Dimensions of Register Variation. A Cross-Linguistic Comparison*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Biber, D. et al. (1999). *Longman Grammar of Spoken and Written English*. Harlow: Pearson Education.
- Biber, D., Conrad, S., Cortes, V. (2004). If you look at... Lexical Bundles in University Teaching and Textbooks. *Applied Linguistics*, 25(3), 371–405.
- Biber, D., Conrad, S., Leech, G. (2002). *Longman Student Grammar of Spoken and Written English*. Harlow: Pearson Education Limited.
- Bogdanović, V. & Bulatović, V. (2020). “I Fully Agree with You 😊”: Graphic and Lexical Boosters and Attitude Markers on Discussion Forums. In: A. Pisanski Peterlin & T. Mikolić Južnič (Eds.), *Academic Writing from Cross-Cultural Perspectives: Exploring the Synergies and Interactions* (218–243). Ljubljana: Ljubljana University Press.
- Bogdanović, V. i Bulatović, V. (2021). Izrazi pojačavanja autorove tvrdnje u netpik jeziku na studentskim diskusionim forumima. U: I. Živančević-Sekeruš, Z. Paunović, Ž. Milanović (ur.), *Zbornik radova, Jedanaesti međunarodni interdisciplinarni simpozijum Susret kultura* (311–323). Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Comrie, B. & Thompson, S. (2007). Lexical Nominalization. In: T. Shopen (Ed.), *Language Typology and Syntactic Description. Vol.3. Grammatical Categories and the Lexicon* (334–382). Cambridge: Cambridge University Press.
- Crystal, D. (2001). *Language and the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hadžiahmetović, J. S. et al. (2016). Netspeak: Linguistic Properties and Aspects of Online Communication in Postponed Time. *Journal of Foreign Language Teaching and Applied Linguistics*, 3(1), 1–19.
- Halliday, M. A. K. (1974). *Language and Social Man*. London: Longman.
- Herring, S. C. (2001). Computer-Mediated Discourse. In: D. Schifimi, D. Tannen, H. E. Hamilton (Eds.), *The Handbook of Discourse Analysis* (612–634). Oxford: Blackwell.
- Johnson, G. M. (2006). Synchronous and Asynchronous Text-Based CMC in Educational Contexts: A Review of Recent Research. *Tech Trends*, 50(4), 46–53.
- Klikovac, D. (2008). *Jezik i moć: Ogledi iz sociolingvistike i stilistike*. Beograd: Biblioteka XX vek.

- Kurek, M. & Hauck, M. (2014). Closing the Digital Divide: A Framework for Multiliteracy Training. In: J. P. Guikema & L. Williams (Eds.), *Digital Literacies in Foreign and Second Language Education* (119–140). San Marcos, Texas: CALICO.
- Lam, W. S. (2004). Second Language Socialization in a Bilingual Chat Room: Global and Local Considerations. *Language Learning and Technology*, 8(3), 44–65.
- Lee-Baldwin, J. (2005). Asynchronous Discussion Forums: A Closer Look at the Structure, Focus and Group Dynamics that Facilitate Reflective Thinking. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 5(1), 93–115.
- Moore, M. G. (1989). Editorial: Three Types of Interaction. *American Journal of Distance Education*, 3(2), 1–7.
- Prčić, T. (1997). *Semantika i pragmatika reči*. Sremski Karlovci: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.
- Radić, B. (2000). Osobine diskursa na internetu na engleskom i srpskom jeziku. *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, 28, 99–114.
- Radić-Bojanić, B. (2007). *Neko za chat?! Diskurs elektronskih časakaonica na engleskom i srpskom jeziku*. Novi Sad: Filozofski fakultet – Futura publikacije.
- Ristanović, D. (2004). Kompjuterski posredovana komunikacija u obrazovnom procesu. U: B. Jovanović (ur.), *Komunikacija i mediji u savremenoj nastavi* (523–532). Jagodina: Učiteljski fakultet.
- Simpson, J. (2005). Conversational Floors in Synchronous Text-Based CMC Discourse. *Discourse Studies*, 7, 337–361.
- Skogs, J. (2014). Features of Orality, Academic Writing and Interaction in Asynchronous Student Discussion Forums. *Nordic Journal of English Studies*, 13(3), 54–82.
- Tannen, D. (1985). Relative Focus on Involvement in Oral and Written Discourse. In: D. R. Olson, N. Torrance, A. Hildyard (Eds.), *Literacy, Language, and Learning: The Nature and Consequences of Reading and Writing* (124–147). Cambridge: Cambridge University Press.

Vesna V. BULATOVIĆ
 Vesna Ž. BOGDANOVIĆ
 Dragana M. GAK
 University of Novi Sad
 Faculty of Technical Sciences

The Language of Discussion Forums
 with Student–Student and Student–Content Relations

Summary

Discussion forums, as a form of asynchronous communication, represent an auxiliary tool in teaching that helps students to be involved in a discussion on a given topic, regardless their obligations, level of knowledge of a foreign language, or inhibitions when expressing themselves in a foreign language. The aim of the paper is to analyze

two relationships in asynchronous communication: student–student (interpersonal register) and student–content (subject register), as well as the linguistic characteristics of discussion forums (media register). The paper will analyze the frequency of personal forms (first and second person singular and plural), shorter forms of auxiliary verbs and negation, passive, nominalization, as well as the sentence structure complexity in discussion forums created during the course in English for Professional Purposes, in the field of computing, at the Faculty of Technical Sciences in Novi Sad. Additionally, the analysis will be supplemented by the analysis of emoticons and abbreviations, since they form an indispensable part of the Internet language. All analyzed elements were present in two analyzed corpora, although with significant differences in frequency. In the corpus related to the student–student relationship, a greater use of personal forms, a greater degree of interactivity in the text, a large representation of shorter forms of auxiliary verbs and negation, a simpler sentence structure, as well as a greater use of abbreviations and emoticons were observed. It can be concluded that the analyzed corpus in the student–student relationship is more similar to oral discourse — it has the characteristics of everyday speech. In the student–content corpus, on the other hand, the sentences are longer and more complex with a large number of nominalizations and a smaller number of personal forms, while the use of the passive voice is very frequent, which indicates a focus on the text, but also distancing from the text and the object of communication. These features make the analyzed corpus in the student–content relationship more similar to a written discourse, i.e., a more scientific text. Finally, the paper concludes that the language of discussion forums depends on the very context in which communication takes place.

Keywords: discussion forums; student–student relationship; student–content relationship; use of personal forms; nominalization; complexity of sentence structure.

Овај чланак је објављен и дистрибуира се под лиценцом *Creative Commons ауторство-некомерцијално 4.0 међународна* (CC BY-NC 4.0 | <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

This paper is published and distributed under the terms and conditions of the *Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International* license (CC BY-NC 4.0 | <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).